

Ο κόσμος είναι όλα όσα συμβαίνουν. Και σύμφωνα με τους ήρωές μας, όλα όσα συμβαίνουν είναι ένα τεράστιο μπουρδέλο που είτε θα σε γαμήσουν είτε θα τους γαμήσεις. Και ποιος μπορεί να τους κατηγορήσει; Είναι παιδιά της εποχής τους, άνθρωποι πρακτικοί μα συνάμα και μοντέρνοι. Γεννήθηκαν στο λυκόφως του 19ου αιώνα και έμαθαν από νωρίς να βλέπουν τα μεγάλα προβλήματα του 20ου ως μεγάλες ευκαιρίες για τους τολμηρούς. Τυχοδιώκτες, πράκτορες, μισάνθρωποι. Με άλλα λόγια, οι κατάλληλοι άνθρωποι για τις δύσκολες δουλειές που απαιτούσαν τα «ηρωικά» χρόνια της εθνικής μας ολοκλήρωσης. Στο προηγούμενο μέρος τούς αφήσαμε να υφαίνουν τις δολοπλοκίες τους στα σκοτεινά. Παύλος Μελάς, Λάκης Πύρζας, Δημήτριος Καλαποθάκης, Ίων Δραγούμης: όλοι τους παίκτες στο ίδιο παιχνίδι, γρανάζια της ίδιας ιστορίας. Ο ένας να επιβουλευεται τον άλλο και από κοινού να μοιράζουν απλόχερα πόνο και κακία.

Σε αυτό το μέρος, το οποίο είναι το τρίτο και τελευταίο μέρος αυτής της λογοτεχνικής αναπαράστασης γεγονότων γύρω από τον λεγόμενο μακεδονικό αγώνα, ο αναγνώστης μπορεί να διαβάσει το τέλος του ταξιδιού του Παύλου Μελά. Βέβαια, σε αυτόν τον μπερδεμένο κόσμο που ζούμε η ιστορία του ενός είναι ταυτοχρόνως και η ιστορία κάποιου άλλου. Η ιστορία του θανάτου του Παύλου Μελά είναι ταυτοχρόνως και σελίδες από τη ζωή του Λάκη Πύρζα.

Καλή ανάγνωση.¹

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ ΧΑΜΕΝΟΣ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΟΥΘΕΝΑ

FINAL PART

Το δίχως άλλο κάτι περίεργο είχε συμβεί. Δεν εξηγείται διαφορετικά τέτοιος άνεμος τόσο νωρίς το φθινόπωρο. Τέτοια εποχή συνήθως οι άνεμοι δυσκολεύονταν να κατέβουν την Πίνδο. Έμεναν εγκλωβισμένοι στην κορυφογραμμή της και λυσομανούσαν σκασμένοι από το κακό τους. Και αν κάποιος ξέφευγε και κατηφόριζε στους βούρκους της δυτικής Μακεδονίας, δεν έφτανε παρά σα σκιά του παλιού εαυτού του. Όχι όμως εκείνο το πρωινό. Εκείνο το πρωί ένας σκληρός άνεμος πέραγε με φούρια τα στενά του Βοσπόρου, έφερνε γύρα μεγαλοπρεπείς μινιέρδες και ναούς αιώνων. Μπερδεύονταν στα ορμητικά νερά του Έβρου, κάλυψε ανεξέλεγκτα στη Μακεδονία και ράπιζε με βία το πρόσωπο του καβαλάρη. Ο άντρας κάλυψε το πρόσωπό του με τη φρουδα ελπίδα να προστατευθεί από το κρύο. Μάταια. Η πρωινή ομίχλη τύλιγε μέχρι το πιο ελάχιστο χιλιοστό των ρούχων του, μεταδίδοντάς του όλη την υγρασία του βούρκου.

Εδώ και ώρα το μόνο που ακουγόταν ήταν ο βαρύς καλπασμός του αλόγου του. Και ο αέρας που από καιρού εις καιρόν ψιθύριζε την ανοικία μελωδία του στα μπλεγμένα κλαδιά των διάσπαρτων δέντρων.

Στις 8.15 ακριβώς, μία αλεπού εμφανίστηκε μέσα από την ομίχλη για να εξαφανιστεί αμέσως πίσω σε αυτήν. Μία καρακάξα πέρασε ξυστά πάνω από το κεφάλι του, έκραξε και χάθηκε μέσα στην ομίχλη. Την ίδια στιγμή, το άλογο σταμάτησε απότομα. Ο κόμπος που συγκρατούσε το σάκο με το κεφάλι του Παύλου Μελά δεμένο στο άλογο του Λάκη Πύρζα λύθηκε. Το κομμένο κεφάλι έπεσε και κατρακύλησε στην ομίχλη. Ο Πύρζας ξεφύσησε βαριεστημένα και κατέβηκε να το βρει.

Το κεφάλι είχε κυλήσει μέχρι την άκρη ενός βράχου. Το άψυχο βλέμμα του νεκρού ήταν λες και εστίαζε στο απέραντο γκρι του συννεφιασμένου ουρανού. Η γλώσσα του είχε κυλήσει στη λάσπη. Ο αέρας του Βοσπόρου φύσαγε τα μαλλιά του.

Ο Πύρζας έβγαλε ένα μαντίλι με μουχλιασμένο ψωμί. Πέταξε το ψωμί στη λάσπη και στη θέση του τύλιξε το κεφάλι του Μελά. Κατευθύνθηκε ξανά προς το άλογο του. Το βήμα του ήταν βαρύ και κουρασμένο. Όταν έφτασε επιτέλους, έδεσε το κεφάλι και ίππευσε. Κοίταξε γύρω του και έξυσε τα αρχίδια του, έφτυσε και ξεκίνησε. Μπροστά του απλωνόταν το μεγάλο πουθενά...

ΠΕΝΤΕ ΩΡΕΣ ΠΡΙΝ

Το ισχνό φως του φεγγαριού έλουζε τη μοναχική φιγούρα προσδίδοντάς της μία απόκοσμη λάμψη. Η μοναχική φιγούρα σκούπισε τον κρύο ιδρώτα που έτρεχε στο μέτωπό της και τράβηξε το φτυάρι με δύναμη. Το χώμα άρχισε να σχηματίζει μικρά καφέ συννεφάκια ενώ το φως του φεγγαριού λαμπύριζε αντανακλώντας στη μεταλλική του επιφάνεια. Η μοναχική φιγούρα κάρφωσε το φτυάρι στο χώμα και στηρίχτηκε πάνω του κουρασμένη.

Ο Λάκης Πύρζας ξεφύσησε και κοίταξε με απέχθεια την τρύπα που άνοιξε στο έδαφος. «Γιατί το κάνεις αυτό;». Ο Πύρζας δεν έδωσε σημασία στη φωνή. Έχωσε το φτυάρι στο χώμα και ξεκίνησε ξανά. « Σε ρωτάω γιατί το κάνεις αυτό; Μη κάνεις ότι δεν με ακούς. Το ξέρω ότι με ακούς.». « Βρε δεν πας στο διάολο;»,

Λάκης Πύρζας,
ο ήρωάς μας.

απάντησε ξερά ο Πύρζας αγκομαχώντας από το σκάψιμο. «Χα, ειρωνικό έτσι. Το ξέρεις ότι είμαι εκεί. Εσύ με έστειλες». Για λίγο, σιωπή. Για λίγο, το μόνο που ακουγόταν ήταν το φτυάρι. Και έπειτα ξανά: « Έλα, πες μου τι κάνεις;». « Σε ξεθάβω». «Γιατί;». «Θα βγάλεις επιτέλους τον σκασμό; Δεν φτάνει που μέσα σε 48 ώρες σε έχω σύρει χιλιόμετρα, σε έχω θάψει, έχω ταξιδέψει, έχω γυρίσει και τώρα σε ξεθάβω για να σε ξαναθάψω, πρέπει να ακούω και την ενοχλητική φωνή σου;». «Ας μην με σκότωσης. Έλα πες μου τι κάνεις;». Ένα γκουπ ακούστηκε από το φτυάρι. Ο Πύρζας σχεδόν αναφώνησε: «Σε βρήκα μαλάκα».

Όταν πια τράβηξε το πτώμα του Μελά έξω από τον τάφο, είχε αρχίσει ήδη να ξημερώνει. Αμέσως το πέταξε στο έδαφος αηδισμένος και το κλώτσησε με μίσος και περιφρόνηση. Σκούπισε το πρόσωπό του από το χώμα και έσυρε τα βήματά του μέχρι το άλογό του. Γυρνώντας κρατούσε τη μαχαίρα του. Έσυρε το πτώμα του Μελά μέχρι ένα βράχο και ακούμπησε πάνω του το κεφάλι. «Μην το κάνεις αυτό». Σήκωσε τη μαχαίρα και την κάρφωσε ευθεία στο λαιμό. Η μαχαίρα τραντάχτηκε απότομα από τη βίαιη πρόσκρουση πάνω στα κόκκαλα. Ο Πύρζας την τράβηξε απότομα απογοητευμένος. Ένα πηχτό μαύρο υγρό πετάχτηκε από την κάθετη τομή και τον πιπίλισε στο πρόσωπο. Ο λαιμός είχε κοπεί μισός. «Θα το μετανιώσεις αυτό μαλάκα». Ο Πύρζας έφτυσε και κλώτσησε με δύναμη τον νεκρό. Γαμημένο. Σήκωσε τη μαχαίρα και την ανεβοκατέβασε με δύναμη στο ίδιο σημείο. Σε λιγότερα από πέντε χτυπήματα το κεφάλι κύλαγε στο έδαφος.

Ο Πύρζας ξάπλωσε δίπλα του αποκαμωμένος. Από πάνω μέχρι κάτω ήταν καλυμμένος με αίμα και λάσπη. Γύρισε και κοίταξε το κεφάλι. Ο Παύλος Μελάς τον κοιτούσε με εκείνο το χαρακτηριστικό θολό και ανεστίαστο βλέμμα των νεκρών. Ο Πύρζας αισθάνθηκε κάτι σαν ανακούφιση. Το βλέμμα του διέτρεξε τις ρυτίδες στο μέτωπο του πτώματος. Χώθηκε για λίγο μέσα στις σκοτεινές εσοχές των ματιών του, πέρασε φευγαλέα από τη μύτη και κατέληξε στο στόμα που έχασκε μόνιμα πλέον από μία αίσθηση έκπληξης. Αυτής της έκπληξης που ακολουθεί το άγγιγμα της λάμας στο λαιμό και που όπως συνηθίζεται σε τέτοιες περιπτώσεις, συνοδεύεται από μια μισοτελειωμένη κραυγή. Απ' όταν τον σκότωσε, ο μαλάκας

δεν είχε αλλάξει έκφραση. Έτσι τον κοίταζε και τώρα. Με το στόμα να χάσκει σαν μπούφος. «Ξέρω γιατί κάνεις ό,τι κάνεις. Ξέρεις τι σκέφτομαι;». «Βρε, δε γαμιέσαι;». «Δεν θέλεις να μάθεις τι σκέφτομαι;». «Όχι, δεν θέλω». «Σκέφτομαι πως καλά να πάθεις μαλάκα. Εσύ αποφάσισες να μου κόψεις την καρωτίδα». Ο Πύρζας κοίταξε το κεφάλι τσαντισμένος. «Αφού δεν έλεγες να βγάλεις τον σκασμό». «Ας μην με πυροβόλαγες. Τι θέλεις τώρα, να κάτσω να πεθάνω ήρεμα χωρίς φωνές;... Δεν μιλάς αρχιδάκι, ε; Μόλις μάθουν τι έκανες θα σε γαμήσουν, μαλάκα. Τι νόμιζες; Ότι θα σκότωνες τον γαμπρό του γέρου και θα γλίτωνες;». Ο Πύρζας σηκώθηκε και πάλι τσαντισμένος. Κοίταξε οργισμένος τον Μελά και τον έφτυσε. «Έτσι μπράβο, βεβήλωσε ένα πτώμα. Θα καείς στην κόλαση, αρχιδάκι. Το πιο καυτό καζάνι γράφει το όνομά σου. Με κεφαλαία το γράφει, μαλάκα. Με ακούς; Με κεφαλαία». Ο Πύρζας κοντοστάθηκε κι έβγαλε τον πούτσο του έξω. Έμεινε ακίνητος και άρχισε να κατουράει. Το κίτρινο ρυάκι έσκασε αχνίζοντας στο κεφάλι του Μελά, για να καταλήξει αμέσως μετά στη διψασμένη γη που το ρούφαγε λαίμαργα μαζί με την πρωινή υγρασία. Όταν ο Πύρζας τέλειωσε, έβγαλε έναν σάκο, τύλιξε το κεφάλι του Μελά και κατευθύνθηκε προς το άλογό του.

Καθώς ίππευε, χωρίς να μπορεί να καταλάβει γιατί, του ήρθε στο μυαλό η μάνα του. Το αποφάσισε αμέσως. Μόλις τέλειωναν όλα αυτά θα της αγόραζε ένα ωραίο δώρο από την Αθήνα.

24 ΩΡΕΣ ΠΡΙΝ

Η βάρκα κυλούσε αργά στα ήρεμα νερά της λίμνης. Μόλις είχε αρχίσει να ξημερώνει. Ο ήλιος χαιρετούσε για ακόμη μία μέρα αδιασμένος την ανθρωπότητα. Τέτοια ήταν η αποστροφή του που είχε καλύψει τον εαυτό του με σύννεφα για να μη βλέπει την κατάντια της. Και έτσι οι άνθρωποι, κρυμμένοι ακόμη και από το βλέμμα του ίδιου του ήλιου, βάλθηκαν για ακόμη μία φορά να είναι ακόμη πιο κακοί, ακόμη πιο αλαζόνες, να βάλουν ακόμη ένα λιθάρáκι στον δρόμο που συνιστά την πώση τους. Μια νέα μέρα ξεκινούσε και ο Λάκης Πύρζας ατένιζε το μέλλον με συγκρατημένη αισιοδοξία.

Η βάρκα πέρασε μπροστά από ένα μικρό νησάκι. Πάνω στο νησάκι έστεκε ένα δέντρο. Ο κορμός του μισοχανόταν μέσα στην πρωινή ομίχλη χαρίζοντάς του μια φασματικότητα που έκανε τον Πύρζα να ανατριχιάζει. Ανάμεσα στα μπλεγμένα κλαδιά του, τρία κοράκια κάθονταν λες και ήταν δεμένα πάνω τους. Ξαφνικά το ένα έκραξε, το άλλο πέταξε και έφυγε μακριά, το τρίτο κοίταξε ευθεία στα μάτια του Πύρζα και τον ρώτησε: «Γιατί το κάνεις αυτό;». Ο Πύρζας σήκωσε το χέρι του προς την κατεύθυνσή του. Σχημάτισε με τα δάχτυλά του ένα φανταστικό πιστόλι. «Μπαμ», ψιθύρισε σημαδεύοντας το κοράκι. Πιο μικρός αναρωτιόταν συχνά πού πήγαιναν οι νεκροί που σκότωνε. Με τα χρόνια κατάλαβε. Γίνονταν φωνές και τρύπωναν στο μυαλό του. Και όποτε βαριόνταν μέσα στα σκοτεινά μονοπάτια του μυαλού του, σκίζανε την κουρτίνα που χωρίζει τον κόσμο του πραγματικού από το φανταστικό και του ψιθύριζαν τις κατάρες τους για τη μοίρα που τους επεφύλασσε.

Ένωσε να βυθίζεται. «Γύρνα πίσω», ψιθύρισε στον εαυτό του. Προσπάθησε να σκεφτεί. Επιστροφή στο μέλλον του. Στο μυαλό του ήρθε ο Καλαποθάκης. Του είχε πει: «Παλικάρι μου, θέλω να καταλάβεις ότι είναι τόσο προς το συμφέρον το δικό μου, όσο και το δικό σου η αποστολή του Παύλου Μελά να αποτύχει». Όπως και να έχει, ο θάνατος του Μελά ήταν η απόλυτη εγγύηση της αποτυχίας του. Και

Η φωτο στο βιογραφικό του Ευθύμιου Καούδη

Ο Ευθύμιος Καούδης γεννήθηκε το 1866 στο χωριό Καλλικράτης Σφακίων της Κρήτης. Το 1903, και αφού είχε προλάβει να διαπρέψει ως ντόπιος παρακρατικός, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει κυνηγημένος το αγαπημένο του νησί λόγω της εμπλοκής του στη δολοφονία έτερου παρακρατικού, του οπλαρχηγού- λήσταρχου Βουϊδά. Βέβαια ουδέν κακόν αμιγές καλού. Αξιοποιώντας τα παρακρατικά κονέ του, γρήγορα εξασφάλισε μία αξιόλογη θεσούλα στην πρώτη αποστολή στη Δυτική Μακεδονία υπό την καθοδήγηση των τεσσάρων αξιωματικών. Το 1904 και έχοντας προφανώς παίξει πολύ καλά τα χαρτιά του, επιλέχθηκε από το Μακεδονικό Κομιτάτο που διοικούσαν από τον Δ. Καλαποθάκη, να ηγηθεί της μίας εκ των δύο ομάδων που θα στέλνονταν στη Δ. Μακεδονία. Μετά τον θάνατο του Π. Μελά, ανέλαβε την αρχηγία όλων των παρακρατικών ομάδων που δρούσαν στη Μακεδονία. Δύο μήνες μετά τη δολοφονία του Π. Μελά, θα σχεδιάσει και θα υλοποιήσει υπό την καθοδήγηση του νεαρού, επίσης εκ Κρήτης ορμώμενου, αξιωματικού Κατεχάκη την επίθεση κατά του βουλγαρικού γάμου στο Σκλήθρο. Τα γεγονότα που ακολούθησαν έμειναν γνωστά ως «ο ματωμένος γάμος».

Αν και ο Θύμιος Καούδης δεν είχε την πορεία του συμπολεμιστή και συμπατριώτη του Κατεχάκη, δεν τα πήγε κι άσχημα. Το 1912 βρέθηκε στη Σάμο, όπου μετείχε του «εθνικοαπελευθερωτικού» αγώνα. Μετά την απελευθέρωσή του νησιού, έγινε «εθελοντής» της ομάδας «εθελοντών Ελλήνων Προσκόπων» και κατέληξε εκ νέου στη Μακεδονία για να λάβει μέρος αυτή τη φορά στον Α' Βαλκανικό Πόλεμο. Το 1916, έλαβε ενεργά μέρος στον Εθνικό Διχασμό με την πλευρά - ποιου άλλου;- του κρητικού Ελευθέριου Βενιζέλου. Ο τελευταίος, για κάποιον «ανεξήγητο» λόγο, φαίνεται να κέρδιζε τη συμπάθεια των Κρητικών παρακρατικών. Το 1920, θα βρει τον Κατεχάκη προσωπάρχη του υπουργού Στρατιωτικών της κυβέρνησης Βενιζέλου. Την ίδια περίοδο, ο Καούδης διορίστηκε φρούραρχος στο Φανάρι. Όχι και άσχημα για κάποιον που ξεκίνησε κλέβοντας πρόβατα στα Σφακιά.

Ο πρώτος τάφος του Π. Μελά στην Καστοριά. Ένα μοναδικό αριστούργημα νοτιο-βαλκανικού gothic.

το παραμύθι φαινόταν πιστευτό. Ο Μελάς πέθανε σε ανταλλαγή πυροβολισμών με τους Τούρκους. Και ποιος θα το ψάξει; Αυτοί που από την αρχή πρόσβλεπαν στην αποτυχία της αποστολής; Αρχίδια. Όλοι θα το φάνε γιατί τους συμφέρει. Σκέφτηκε την τσάντα με τις λίρες. Τώρα είχε και ένα μικρό κεφάλαιο για να ξεκινήσει. Ίσως άνοιγε κι ένα μικρό μπουρδέλο. Ο Καλαποθάκης του είπε ότι είχε κάτι κονέ στην Αθήνα. Το μόνο που πρέπει να κάνει είναι να μην τα σκατώσει.

Τα γεγονότα. Προσπάθησε να τα βάλει στη σειρά. Στον Θύμιο Καούδη είπε: «Μας έπιασαν οι Τουρκαλάδες, Θύμιο μου. Έγινε ανταλλαγή πυροβολισμών. Σωστός πόλεμος. Και πού να δεις τον αρχηγό μας, Θύμιο μου. Πολέμησε σα λιοντάρι. Μα τον βρήκε ένα βόλι στην κοιλιά και τον χάσαμε. Κουβαλήσαμε το πτώμα του πιο πέρα και το θάψαμε σε κρυφό μέρος, για να μην μας πιάσουν οι Τούρκοι και αναγνωρίσουν τον αξιωματικό μας». Ο Θύμιος του είπε εντάξει, αλλά πώς να πι-στέψω χωρίς αποδείξεις. Τώρα που ηρέμησαν τα πράγματα, τράβα φέρε το πτώμα του να το επιστρέψουμε στην Αθήνα. Υπήρχε, όμως, ένα πρόβλημα. Όταν δολοφόνησε τον Μελά, τον πυροβόλησε πισώπλατα και καθώς έπεφτε προς τα πίσω του έκοψε τον λαιμό. Πώς θα το δικαιολογούσε αυτό;

Θα έλεγε, λοιπόν: «Είχε περιπολιές. Γεμάτο Τούρκους ήταν. Δεν μπορούσα να φύγω στα κρυφά με ένα πτώμα. Έβγαλα το λοιπόν το πτώμα, του έκοψα το κεφάλι και το ξανάθαψα για να πάμε να πάρουμε το σώμα όταν θα έχουν ηρεμήσει τα πράγματα. Έτσι πέρασα και έφυγα κάτω από τη μύτη των Τούρκων χωρίς να πάρουν είδηση. Όσο για απόδειξη, το κεφάλι κάνει!».

ΔΥΟ ΗΜΕΡΕΣ ΠΙΟ ΠΡΙΝ. ΣΤΑΤΙΣΤΑ ΠΙΝΔΟΥ

Ξαφνικά:

Μια πόρτα σπάει. Ένας πυροβολισμός πέφτει. Φωνές σε τρεις γλώσσες. Και άλλοι πυροβολισμοί. Τους είχαν ανακαλύψει. Σε λίγη ώρα το σύνολο των οθωμανικών δυνάμεων βρίσκεται έξω από το σπίτι όπου είχαν καταφύγει οι εφτά από τους δεκαπέντε. Σε παρακείμενο διώροφο βρίσκονται κρυμμένοι άλλοι τέσσερις. Λένε: «σκοτάδι, ας φύγουμε». Οι υπόλοιποι; Γάμα τους, ο καθένας για την πάρτη του. Καθώς κατεβαίνουν τις σκάλες, τα γρανάζια στη σκέψη του Πύρζα κλειδώνουν. Όλοι οι νεκροί του κόσμου ούρλιαζαν στα αυτιά του: «Αρπαξε την ευκαιρία». Μέσα στον χαμό πυροβολεί. Τον βρίσκει στα γεμάτα χαμηλά στην πλάτη. Η σφαίρα βγαίνει από την άλλη και έντερα εκρήγνυνται στον τοίχο. Ο φλώρος ουρλιάζει. Τρέχει και τον σφάζει σαν κοτόπουλο. Οι υπόλοιποι τον κοιτάνε τρομαγμένοι. Καθαρίζει τη μαχαίρα του και τους κοιτάει ατάραχος. Παίρνει την τσάντα και τους λέει: «Τι κοιτάτε ρε, πάρτε τον να τον θάψουμε».

Για ακόμη μία φορά. Λίγα δευτερόλεπτα ήταν αρκετά. Για να κριθεί η ζωή ή ο θάνατος. Για να γίνουν επιλογές. Για να αρπαχθούν ευκαιρίες. Ζήτημα λίγων δευτερολέπτων, στο ημερήσιο πρόγραμμα του Λάκη Πύρζα.

Γύρω του οι νεκροί ούρλιαζαν λυσσασμένα. Μία νέα φωνή μόλις είχε γεννηθεί.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΤΡΕΙΣ ΜΗΝΕΣ ΠΙΟ ΠΡΙΝ. ΡΗΓΑ ΠΑΛΑΜΗΔΟΥ 2, ΑΘΗΝΑ. ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΕΜΠΡΟΣ

Μέσα στο γραφείο κάθονταν δύο άντρες. Ο ένας ήταν χοντρός. Φόραγε ένα στενό κοστούμι. Ήταν Ιούλιος στην Αθήνα. Ήταν μια γαμημένη κόλαση και χωρίς το κοστούμι. Ίδρωνε σα γουρούνι. Ο χοντρός σήκωσε για πολλοστή φορά το χέρι του, σκούπισε με το μαντίλι του το μέτωπό του και ανοιγόκλεισε το στόμα του. Εδώ και ώρα το αισθανόταν ξερό. Αυτά τα γαμημένα πούρα δεν παλεύονταν το καλοκαίρι. Ξερόγλειψε τα στεγνά του χείλη, σήκωσε το ποτήρι με το νερό και το κατέβασε ολόκληρο. Έβηξε λίγο και αισθάνθηκε το στόμα του κάπως καλύτερα. Του είχε απομείνει λίγο σάλιο ακόμη να σπαταλήσει για τον μαλάκα. «Λοιπόν παλικάρι μου», είπε στον άντρα που έστεκε τόση ώρα αμίλητος μπροστά του, «Αυτό που θέλω να πω είναι ότι οι ειλικρινείς φίλες βασίζονται στην αμοιβαία εκμετάλλευση. Άμα το δεις από τη δική μου μεριά, εγώ είμαι ο ριγμένος εδώ. Σε βάζω από το παράθυρο σε μία δουλειά που έχει παίχτες με χιλιάδες λίρες. Και δεν ζητάω τίποτα ως εγγύηση. Για την ακρίβεια, δεν σου ζητάω απολύτως τίποτα. Θέλω να είμαι απολύτως ξεκάθαρος επ' αυτού. Το μόνο που λέω είναι ότι αν αποτύχει η αποστολή του Παύλου Μελά, αν καθυστερήσει ας πούμε π.χ. πολύ και η ομάδα του Καούδη προπορευτεί αρκετά, τότε να ξέρεις ότι θα υπάρχει μία θέση για εσένα στο πλάνο μου. Λέω λοιπόν παλικάρι μου ότι αν εγώ εκμεταλλευτώ εσένα και εσύ εμένα, αν εκμεταλλευτούμε δηλαδή ο ένας τον άλλο και οι δύο μαζί από κοινού τη συγκυρία, αν και μόνο αν, επιμένω σε αυτό που λέω γι' αυτό το επαναλαμβάνω, αν και μόνο αν λοιπόν αποδειχθείς ένας σφώφρων όπως πιστεύω ότι είσαι νέος,

Το σπίτι στο οποίο δολοφονήθηκε ο Π. Μελάς. Σήμερα φιλοξενεί μουσείο.

τότε θα γεννηθεί μια νέα ειλικρινή φιλία. Και να ξέρεις παλικάρι μου- ζούμε σε ένα γαμημένο μπερδεμένο κόσμο, κάτι που καθιστά την ειλικρινή αφοσίωση των ανθρώπων ανεκτίμητη. Να το θυμάσαι αυτό».

Ο Πύρζας κοίταξε σιωπηλός τον Καλαποθάκη. Όσο μιλούσε, μία χοντρή σταγόνα ιδρώτα κύλαγε σε αργή κίνηση στο μέτωπό του. Ο Πύρζας πάντα πίστευε ότι ο ιδρώτας κυλάει στους χοντρούς πιο γρήγορα απ' ό,τι στους αδύνατους. Έκανε λάθος. Οι καμπύλες εμποδίζουν τον ιδρώτα να τρέξει. Φαντάστηκε τον χοντρό μελλοντικό εαυτό του να ιδρώνει σε αργή κίνηση. Αισθάνθηκε χαρούμενος. Να ιδρώνει χωρίς να κάνει τίποτα άλλο από το να παχαίνει τρώγοντας ωραία φαγητά. Όταν έδωσαν πια τα χέρια, στο βλέμμα του Πύρζα είχε ζωγραφιστεί μία αδημονούσα λαιμαργία. Σκεφτόταν πυρετωδώς το μέλλον.

Όταν έφυγε ο Πύρζας, ο Καλαποθάκης ξεφύσησε με ανακούφιση. Άναψε ένα ακόμη πούρο για να διώξει την ενοχλητική μυρωδιά, περίμενε λίγα λεπτά και κοίταξε έξω από το παράθυρό του. Ο Πύρζας μόλις έβγαине στην Παλαμήδου. Τον παρακολούθησε να απομακρύνεται και να μικραίνει. Τον παρακολούθησε μέχρι που έγινε ένα μικρό μυρμηγκί. Όταν βαρέθηκε να το κοιτάζει το συνέθλιψε με τα δάχτυλά του και γύρισε από την άλλη.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Σκισμένες σελίδες από το ημερολόγιο του Καούδη

Το πρωί ήρθε ο Νικόλαος Πύρζας και τρία άλλα παιδιά και μας λένε ότι από τις 10 (αλά Τούρκα) χθες, τους πολιόρκησε ο στρατός και πολέμησαν μέχρι τις τρεις τη νύχτα. Έπειτα βγήκαν από το σπίτι που ήταν, για να φύγουν, αλλά οι Τούρκοι ήταν κρυμμένοι στις γωνίες των σπιτιών και μόλις βγήκαν στο δρόμο τους άναψαν μια μπαταριά και σκότωσαν τον Μελά. Εμείς πήραμε, μου λένε, το όπλο του και όλα τα πράγματά του και αναχωρήσαμε σιγά-σιγά και δεν ξέρουμε τι απέγιναν οι άλλοι.³

Κατάθεση του Χατζητάση, συναγωνιστή του Μελά, εν έτει 1927:

Μόλις είχαν πατήσει στο κατώφλι της σκάλας και ένας μόνον πυροβολισμός ακούστηκε κι ένα ωχ! Αμέσως κατεβήκαμε και βλέπομε τον αρχηγό νεκρό. [...] Δεύτερος πυροβολισμός δεν ακούστηκε. Ο πυροβολισμός ήταν μάλλον από εκπυρσοκρότηση του όπλου του Πύρζα.[...] Και αφού πήρε την τσάντα του αρχηγού, άφησε τον αγώνα και εξαφανίστηκε, παρουσιάστηκε το άλλο καλοκαίρι στη Μακεδονία.⁴

1. Για όποιον/α θέλει να ανατρέξει στα προηγούμενα μέρη, μπορεί να τα βρει στα Antifa #60 και #62, και βρίσκονται αναρτημένα στο antifascripta.net.

2. Λιθοξόου, Αντιμακεδονικός Αγώνας, βρίσκεται σε ηλεκτρονική μορφή στο <http://www.lithoksou.net>.

3. Ό.π.

4. Αναφερόμαστε στην αποστολή των τεσσάρων αξιωματικών που μας είχε απασχολήσει στο πρώτο μέρος.